

<https://doi.org/10.18778/1644-857X.22.01.13>

Sprawozdanie z konferencji naukowej *Władza i polityka w czasach nowożytnych. Państwo a Kościół, Łódź, 28–29 września 2022 roku*

W dniach 28–29 września 2022 r. w murach Wydziału Filozoficzno-Historycznego Uniwersytetu Łódzkiego (dalej: UŁ) odbyła się ogólnopolska konferencja naukowa *Władza i polityka w czasach nowożytnych. Państwo a Kościół*. Była to już trzecia edycja wydarzenia z cyklu *Władza i polityka w czasach nowożytnych*. Podczas dwudniowych obrad wygłoszono 26 referatów w różny sposób łączących kwestie polityczne i religijne. Do Łodzi zjechali badacze z całej Polski. Swoje referaty wygłosili przedstawiciele uczelni, takich jak: Chrześcijańska Akademia Teologiczna w Warszawie (dalej: ChAT), Akademia Sztuki Wojennej w Warszawie (dalej: ASzWoj), Uniwersytet Jana Długosza w Częstochowie (dalej: UJD), Uniwersytet Mikołaja Kopernika w Toruniu (dalej: UMK), Uniwersytet Jana Kochanowskiego w Kielcach (dalej: UJK), Uniwersytet Śląski (dalej: UŚ), Uniwersytet Jagielloński (dalej: UJ), Uniwersytet Opolski (dalej: UO), Czarnomorski Uniwersytet Narodowy w Mikołajewie (dalej: CzNU), ponadto Muzeum Tradycji Niepodległościowych (dalej: MTN). Nie zabrakło również badaczy z łódzkiego ośrodka.

Konferencja miała charakter interdyscyplinarny. Swoje ustalenia prezentowali nie tylko historycy, ale też historycy sztuki czy teologowie. Sprzyjało to ożywionym dyskusjom w kuluarach.

Po uroczystym otwarciu konferencji przez przedstawicieli władz rektorskich, dziekańskich oraz dyrekcji Instytutu Historii, jako pierwszy referat wygłosił prof. Rafał Marcin Leszczyński (ChAT).

Przedstawił on zagadnienia dotyczące Kościoła oraz władzy cywilnej w nauczaniu Jana Kalwina. Następne wystąpienie, prof. Jerzego Sojkę (ChAT), odnosiło się do ekumenicznego pojednania lutekańsko-mennonickiego. Kolejny referat został wygłoszony przez prof. Michaëla Greena (UŁ) w języku angielskim i poruszał kwestię decyzji walońskich konsystorzów.

Po przerwie na kawę obrady zdominowali badacze z UŁ. Doktor Piotr Robak zaprezentował szczegółowy referat na temat tolerancji religijnej w kontekście ewolucji ustroju politycznego Anglii w dobie restauracji. Profesor Jolanta Daszyńska przedstawiła referat *„In God we trust”*. *Wybrane refleksje dotyczące Boskiej Opatrzności od „Mayflower Compact” do konstytucji federalnej*.

Po następnej przerwie rozpoczął się panel poświęcony sztuce. Profesor Aneta Pawłowska (UŁ) przeniosła uczestników konferencji do Konga i przedstawiła problematykę stosunków między państwem a Kościołem w tym państwie w okresie nowożytnym na podstawie materiału ikonograficznego. Bogato ilustrowane wystąpienie wzbudziło zainteresowanie wszystkich obecnych na sali. Wypowiedź dr Małgorzaty Karkochy (UŁ) dotyczyła fundacji kościelnych Jakuba Biedy Chrostkowica w Małogoszczu. O Ludwiku Opackim jako architekcie obiektów sakralnych w Mikołajewie opowiedzieli dr Olga Gaidai (UJD/NUCz) i prof. Tadeusz Srogosz (UJD).

Kolejne wystąpienia poprzedziła przerwa obiadowa. Po niej jako pierwszy głos zabrał prof. Jacek Wijaczka (UMK), który przedstawił stosunek biskupa kujawskiego Kazimierza Floriana Czartoryskiego do uprawiania czarów. Następnie prof. Zbigniew Anusik (UŁ) omówił poglądy Jerzego księcia Zbaraskiego dotyczące kościoła i duchowieństwa katolickiego. Profesor Jacek Pielas (UJK) wygłosił referat na temat wybranych przedstawicieli szlachty małopolskiej. Reprezentująca UŚ Aleksandra Skrzypietz opisała jak sytuację po śmierci Jana Sobieskiego przedstawił Kazimierz Sarnecki.

Po dyskusji przy kawie obrady zostały wznowione i jako pierwszy wystąpił prof. Adam Perlakowski (UJ), który zreferował stosunek biskupa warmińskiego do konfederacji tarnogrodzkiej. Po nim prof. Witold Filipczak (UŁ) wygłosił referat dotyczący współpracowników i stronników kanclerza koronnego Andrzeja Młodziejowskiego. Pierwszy dzień obrad zamknęło wystąpienie prof. Andrzeja Stroynowskiego (UJD), o roli biskupów w obradach sejmu grodzieńskiego.

1. Przemówienie dziekana Wydziału Filozoficzno-Historycznego UŁ,
prof. dr. hab. Macieja Kokoszki. Fot. Małgorzata Karkocha

2. Wystąpienie dr. Olgi Gaidai. Fot. Małgorzata Karkocha

3. Wystąpienie prof. dr. hab. Zbigniewa Anusika. Fot. Małgorzata Karkocha

4. Wystąpienie dr Katarzyny Stelmasiak. Fot. Małgorzata Karkocha

Czwartkowe obrady otworzył prof. Ryszard Skowron (UŚ), prezentując problematykę patronatu królów i roli misjonarzy w kontaktach Rzeczypospolitej z Persją Safawidów. Doktor Dariusz Woźnicki (UJD) wygłosił referat omawiający kariery biskupów z rodu Denhoff: Jana Kazimierza oraz Jerzego Albrechta. Jako kolejny wystąpił dr Sebastian Adamkiewicz (MTN), który scharakteryzował spór o pozycję Kościoła katolickiego w Rzeczypospolitej w okresie bezkrólewia po śmierci Zygmunta Augusta. Doktor Rafał Niedziela (UJ) przedstawił sylwetkę Guillaume'a Duboisa, arcybiskupa Cambrai, jednocześnie pełniącego funkcję pierwszego ministra króla Ludwika XV. Pierwszą sesję czwartkowych obrad zamknął prof. Dariusz Nawrot (UŚ), który opisał działania biskupa Józefa Giedroycia w służbie władz litewskich w roku 1812.

Po wypełnionej dyskusjami krótkiej przerwie uczestnicy konferencji powrócili na ostatni panel. Otworzyła go prof. Anna Jabłońska (UJK), która zobrazowała stan wybranych parafii archidiaconatu gnieźnieńskiego w XVII w. Analiza ta została oparta na dokumentach wytworzonych podczas wizytacji odbytych w tych jednostkach. Magister Adam Wołoszyn (UO) zaprezentował obraz armii walczących w wielkiej wojnie północnej wylaniający się z kronik klasztornych. Taki sam rodzaj źródła wykorzystał też prof. Tomasz Ciesielski (UO), prezentując nowe światło rzucone przez owe kroniki na działania podejmowane w trakcie wojny o sukcesję polską. Następnie zaprezentowała się mgr Agnieszka Teresa Tys (ChAT) i przedstawiła problematykę relacji pomiędzy państwem a Kościołem rzymskokatolickim w badaniach Pawła Hulki-Laskowskiego. Jako ostatnia referat wygłosiła dr Katarzyna Stelmasiak (ASzWoj), która omówiła problematykę relacji państwo–Kościół w okresie tworzenia Stanów Zjednoczonych. Podstawę jej dociekań stanowił *Statut Wirginii o wolności religijnej z 1786 r.*

Na koniec konferencji głos zabrał przewodniczący komitetu organizacyjnego prof. Zbigniew Anusik, który pokrótce podsumował obrady i podziękował wszystkim prelegentom za inspirujące wystąpienia. Dwudniowe spotkanie było okazją do prezentacji nowych ustaleń przez badaczy z całego kraju.

NOTKA O AUTORCE

Mgr Magdalena Makówka – doktorantka Studiów Doktoranckich Nauk Humanistycznych na Wydziale Filozoficzno-Historycznym Uniwersytetu Łódzkiego.

Zainteresowania naukowe: monarchia Habsburgów w epoce nowożytnej, historii Anglii i Wielkiej Brytanii w XVI–XVIII stuleciu.

magdalenamakowka@wp.pl; magdalena.makowka@edu.uni.lodz.pl